

רע"פ 4514/18 - שמעון אהרוניאן נגד פרקליטות המדינה

בבית המשפט העליון

רע"פ 4514/18

לפני:

כבוד השופט י' אלרון

המבקש:

שמעון אהרוניאן

נ ג ד

המשיבה:

פרקליטות המדינה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו ב-עג"פ 23306-01-18 וב-עפ"ג 25691-01-18 מיום 23.4.2018 שניתן על ידי כב' השופטת העמיתה ד' ברלינר, השופטת א' נחליאלי רוט, והשופט ש' יניב

בשם המבקש:

עו"ד ניר דוד

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בעפ"ג 23306-01-18 ובעפ"ג 25691-01-18 (השופטת העמיתה ד' ברלינר, השופטת א' נחליאלי רוט, והשופט ש' יניב) מיום 23.4.2018, אשר דחה את ערעור המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו בת"פ 17333-06-15 (השופט ע' דרויאן-גמליאל) מיום 26.4.2017, ומנגד קיבל באופן חלקי את ערעור המבקש על גזר הדין, והעמיד את עונשו על 9 חודשי מאסר בפועל (חלף 12 חודשי מאסר בפועל שהושתו עליו על ידי בית המשפט השלום).

יתר רכיבי העונש - 6 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 30,000 ש"ח או 3 חודשי מאסר תמורתו - נותרו על כנם. יצוין, כי ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נסוב בתחילה גם על הכרעת הדין, אולם בהמלצת בית המשפט המחוזי חזר בו המבקש מערעורו על הכרעת הדין.

ההליך בבית המשפט השלום

2. המבקש הורשע בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובעבירה של שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק העונשין.

על פי העובדות המתוארות בכתב האישום, במהלך שנת 2002, יזם המבקש פרויקט להשבת מי הקולחין של דימונה, אשר נועד להשמיש את מי הקולחין של העיר להשקיה חקלאית ולספקם למספר צרכנים. המבקש פנה לרשות הממשלתית למים וביוב (להלן: רשות המים) וביקש את סיועה במימון הפרויקט, על בסיס החלטת ממשלה משנת 2000, במסגרתה הוחלט לקדם ולסייע ליזמים פרטיים להקים מפעלים להשבת מי קולחין באמצעות מענקי מדינה.

רשות המים, אשר החליטה לאשר את שלב א' של הפרויקט, נשאה בעלות של 40% מההוצאה שאושרה לשלב זה בפרויקט, על סמך חשבונות ביצוע שהגיש המבקש מעת לעת לרשות המים, בהתאם לקצב התקדמות הפרויקט.

במהלך שנת 2005, לאחר שהושלם ביצוע השלב הקודם, ביקש המבקש להרחיב את הפרויקט, ופנה לרשות המים בבקשה לקבלת מענק נוסף (להלן: שלב ב'). גם בקשה זו אושרה על ידי רשות המים, והוחלט להעניק למבקש מענק בשיעור של 40% מעלותו המשווערת של הפרויקט. בשנת 2007 הוגדל המענק והועמד על שיעור של 54% לפרויקט כולו.

על פי כתב ההתחייבות שנחתם בין המבקש לבין רשות המים, אכן הדרך הראשונה בשלב ב' של הפרויקט - הנחת צינורות להובלת מים לאורך תוואי הפרויקט כולו - צריכה היתה להיות מבוצעת עד חודש אוגוסט 2006.

ביום 24.8.2006 או בסמוך לכך, לאחר שנשלח למבקש מכתב מרשות המים לפיו אין הוא עומד בלוח הזמנים שנקבע בכתב ההתחייבות, הגיש המבקש ביודעין לרשות המים חשבון ביצוע מזויף, בו תוארו בכזב אספקת קווי צינורות לכאורה של שלב ב' ועבודות להנחתם באמצעות קבלן משנה, חברת המרתך בנגב בע"מ (להלן: חברת המרתך), אשר לא בוצעו בפועל. בהתבסס על חשבון הביצוע המזויף קיבל המבקש במרמה בנסיבות מחמירות מרשות המים סך כולל של 1,250,457 ש"ח.

3. לאחר ניהול הוכחות, הרשיע בית המשפט השלום ביום 26.4.2017 את המבקש בשתי העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. יחד עם זאת, קבע בית המשפט השלום, כי יש להניח לטובת המבקש, מחמת הספק, כי העבודות

המתוארות בחשבון הביצוע המזויף בוצעו בפועל, הגם שלא על-ידי חברת המרתך.

לאחר שבחן את הפגיעה החמורה בערכים המוגנים עליהם באות עבירות המרמה והזיוף להגן, את העובדה כי מדובר בפעולות שנמשכו פרק-זמן ולא היו תוצאתה של "חולשת רוח רגעית" ואת הנזק הכספי שנגרם מביצוע העבירות, ושקל אותם אל מול קידומה של המטרה הסופי אליה חתרה רשות המים – היא הגורם המרומה, קבע בית המשפט את מתחם הענישה ההולם בין 12 חודשים ל-36 חודשי מאסר בפועל, יחד עם עיצום כספי משמעותי.

בקביעת המתחם עמד בית המשפט על כך, כי הצדדים לא הניחו בפניו פסיקה קודמת, המעידה על הענישה הנוהגת במצבים דומים, קרי, קבלה במרמה של מעל מיליון ש"ח – מחד גיסא, וקידומה של המטרה הסופית אליה חתרה רשות המים, היא הגורם המרומה – מאידך גיסא.

בעת קביעת עונשו של המבקש ברף התחתון של המתחם (על אף קביעת בית המשפט השלום לפיה "מיקום זה שמור למתחרטים ולמודים הודאת אמת מלאה"), שקל בית המשפט לקולא, במלוא משקלם, את הפגיעה הקשה במבקש עצמו ובמשפחתו כתוצאה מהמעשים ומההליך המשפטי; את אורח חייו הנורמטיבי והיצרני; את העובדה שהמבקש נעדר עבר פלילי קודם, לרבות תיקים פתוחים; את לקיחת האחריות למעשים, ולו באופן מסויג, ולאחר ניהולו של משפט הוכחות; ואת חלוף הזמן מאז חשיפת העבירה בשנת 2012, קל וחומר חלוף הזמן מעת ביצוע העבירות בשנת 2006, וכאשר המבקש לא היה מעורב בפלילים שוב בתקופה ארוכה זו.

אשר לעיצום הכספי, קבע בית המשפט השלום, כי אופייה של העבירה מחייב הטלת עיצום כספי משמעותי, אך לנוכח מצבו הכלכלי של המבקש, יהא הקנס מתון מאוד ביחס לנסיבות.

לנוכח כל האמור השית בית המשפט על המבקש עונש של 12 חודשי מאסר בפועל ועונשים נוספים כפי שפורטו בפסקה 1 לעיל.

ההליך בבית המשפט המחוזי

4. המבקש ערער על הכרעת הדין ועל גזר הדין לבית המשפט המחוזי. מנגד, ערערה המשיבה על רכיב המאסר בפועל שגזר בית המשפט השלום על המבקש, שלעמדתה הקל עם המבקש יתר על המידה.

באשר להכרעת הדין טען המבקש, כי לשונה היתה נחרצת, אף שזו הסתמכה על ראיות נסיבתיות והסקת המסקנות, בעוד שלעמדתו, קיים ספק באשר לשאלה האם חשבון הביצוע הינו מזויף והאם ידע זאת המבקש, ובאשר לשאלה האם המענק הועבר על ידי רשות המים על סמך חשבון הביצוע.

עוד נטען למחדל חקירתי בשל הטענה שהמשטרה לא תפסה מאת רשות המים את כל החומר הרלוונטי,

לעמדת המבקש, לחקירה. בנוסף טען המבקש, כי לו היה ידוע דבר ביצוע העבודות בגין הוענק המענק נשוא כתב האישום על ידי המבקש, כפי שנקבע בהכרעת הדין, אזי לא היה מוגש כנגדו כתב אישום כלל ועיקר.

באשר לגזר הדין טען המבקש נגד מתחם הענישה שנקבע. לשיטתו, "לא נמצא כל הגיון בקביעת בית המשפט, לפיה קביעת המתחם מתחייבת כך שכל כולו יהיה בתחומי המאסר בכליאה", כלשונו.

לטענת המבקש, בית המשפט השלום החמיר יתר על המידה בקביעת מתחם הענישה. לטענתו, בשל נסיבות הביצוע הייחודיות של העבירה ובשים לב לכך שהמטרה הסופית אליה חתרה רשות המים הושגה על אף מעשה המרמה והזיוף, היה על בית משפט השלום לקבוע מתחם שהרף התחתון בו עומד על מאסר מותנה.

בנוסף, סבר המבקש כי גם חלוף הזמן הרב ממועד ביצוע העבירות לא זכה להתחשבות מספקת בגזירת עונשו. לשיטתו, היה על בית משפט השלום, ככל שערעורו על הכרעת הדין יידחה, לגזור עליו "ענישה צופה פני עתיד בלבד".

5. מנגד, ערערה המשיבה נגד קולת רכיב המאסר בפועל שבגזר הדין. לעמדת המשיבה, שגה בית המשפט השלום בגזירת עונשו של המבקש שגיא כפולה הן בקביעת מתחם העונש ההולם והן במיקום עונשו של המבקש בתוך מתחם זה.

אשר לקביעת מתחם העונש ההולם, טענה המשיבה כי שגה בית המשפט עת התחשב בקביעת המתחם בכך שהניח לטובת המבקש, כנסיבה מקלה הקשורה לביצוע העבירות, כי העבודות המתוארות בחשבון הביצוע המזויף בוצעו בפועל. לעמדת המשיבה, התחשבות בהנחה זו בקביעת מתחם הענישה, שהתבססה על הספק הסביר, נעשתה בניגוד להוראות סעיפים 40(א) ו-40(ג) לחוק העונשין.

בכל הנוגע למיקום עונשו של המבקש בתוך המתחם, טענה המדינה כי בית המשפט נתן משקל יתר לנסיבותיו האישיות של המבקש, וסטה ללא הצדקה ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים.

6. בהמלצת בית המשפט המחוזי, חזר בו המבקש מערעורו על הכרעת הדין. כאמור, בית משפט המחוזי דחה את ערעור המדינה, ומנגד קיבל באופן חלקי את ערעור המבקש על גזר הדין, והעמיד את עונשו על 9 חודשי מאסר בפועל, בעוד יתר רכיבי העונש נותרו על כנם.

את קביעתו נימק בית המשפט המחוזי, במתן משקל לקביעת בית המשפט השלום, לפיה צינורות המים שבגין הַנְחָתָם קיבל המבקש את המענק במרמה, אכן הונחו, גם אם לא בתואי ובמועד להם טען המבקש. עוד התחשב בית המשפט המחוזי בחזרתו המאוחרת מהודעת הערעור וראה בה משום קבלת אחריות, גם אם מאוחרת, למעשיו מלכתחילה, ונתן משקל נוסף להתחשבות בית המשפט השלום במצבו הנפשי של המבקש, כפי שבא לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן, ולחלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות.

מנגד, מצא בית המשפט המחוזי, כי בשים לב לכך שהמבקש קיבל כספים בהסתמך על מסמך מזויף, תקופת

מאסר שתרוצה מאחורי סורג ובריח, גם אם תקוצר, טומנת בחובה את האמירה הנורמטיבית הראויה.

הבקשה למתן רשות ערעור

7. על פסק דינו של בית משפט המחוזי הגיש המבקש בקשת רשות ערעור, היא הבקשה שלפניי.

8. בבקשתו שב המבקש על נימוקי הערעור שהעלה בבית משפט המחוזי בערעורו על גזר הדין בכל הנוגע ל"יחודיות" המקרה דנן, בשים לב להשגת המטרה הסופית אליה חתרה רשות המים, ועל טענותיו באשר לחלופי הזמן ממועד ביצוע העבירות.

לעמדת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי עת לא קבע מתחם ענישה מוגדר בעניינו, והסתפק בהבעת עמדתו לפיה ריצוי תקופת מאסר בפועל משקפת את האמירה הנורמטיבית הראויה בנסיבות המקרה דנן. המבקש סובר, כי בקשתו "מהווה אכסניה הולמת לקביעת מתחם ענישה מוגדר ומחייב לנסיבות הביצוע כפי שנקבעו על ידי בית המשפט השלום", כלשונו, בפרט בשים לב לקביעת בית המשפט השלום לפיה לא נמצאה כל פסיקה דומה לנדון כאן. על כן, לשיטתו, מוצדקת התערבותו של בית משפט זה.

בשים לב לאמור, עותר המבקש כי הרף התחתון המתחם יהא מאסר מותנה, וכי לא תושת עליו ענישה של ריצוי מאסר בפועל.

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחים לה, אני סבור כי דין הבקשה להידחות.

10. כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים נדירים, אשר מעוררים סוגיה משפטית עקרונית, החורגת מעניינו של המבקש, או כאשר נגרם למבקש עיוות דין מהותי. זאת ועוד, מקום בו בקשת רשות ערעור נסובה רק על גזר הדין שהושת על המבקש, תתקבל הבקשה רק בנסיבות חריגות, כאשר העונש שהושת על המבקש סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת.

המקרה שלפנינו אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים, ודי בכך כדי לדחות את הבקשה.

11. טענות המבקש, אף כעולה מבקשתו, מתייחסות אך ורק לנסיבות הפרטניות, והן נדונו והוכרעו כבר בפני הערכאות הקודמות, ואף הביאו זה מכבר להפחתת העונש שנגזר עליו. בכלל זה, נדונו לגופן השגותיו של המבקש לעניין המשקל שיש לתת לקביעת בית המשפט השלום, לפיה העבודה בשלה ניתן המענק בוצעה בפועל, וכן טענתו לעניין חלופי הזמן ממועד ביצוע העבירות.

12. עמדתן העונשית של הערכאות הקודמות, לפיה האמירה הנורמטיבית הראויה בנסיבות המקרה דנן מצדיקה השתת ריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח- בדין היא, ואין בקביעת בית המשפט השלום לגבי ביצוע העבודות בפועל, אשר מקורה בהנחה שהנחה מחמת הספק לטובת המבקש, כדי לגרוע מכך.

13. בית משפט נכבד זה עמד זה מכבר על כך, כי עיקרה של עבירת המרמה הוא בהשגת יתרון או טובת הנאה למִבְמָה, ולא בגרימת חיסרון למרומה (ע"פ 752/90 ברזל נ' מדינת ישראל, פסקה 46 (1.3.1992)). מדיניות הענישה דורשת החמרה בעונשו של מי שמבצע עבירות מרמה וזיוף. בפרט אמורים הדברים במקרה דנן, עת מדובר בגזילת כספי ציבור מרשות מרשויות המדינה ובהיקף ניכר.

14. לנוכח כל האמור, אני דוחה את הבקשה.

כאמור בהחלטת בית משפט המחוזי מיום 23.4.2018, המבקש יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 3.10.2018 בכלא ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על בא-כוח המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

הערבויות שנקבעו בגזר הדין של בית המשפט השלום וצו עיכוב היציאה מהארץ יותרו על כנם, וישמשו להבטחת התייצבותו של המבקש לריצוי המאסר.

ניתנה היום, כ' בתמוז התשע"ח (3.7.2018).

ש ו פ ט